

"TÜRKİYE'YE SAHİP ÇIKMAK" GÖREV VE SORUMLULUĞU

Türk-İş Dergisi, Mart 1997

Yıldırım Koç

Milli Güvenlik Kurulu 28 Şubat 1997 günü yaptığı toplantısında oybirliğiyle bazı kararlar aldı. Oybirliğiyle alınan bu kararlar, anlaşıldığı kadarıyla, Milli Güvenlik Kurulu'nun asker üyelerinin önerileridir.

Milli Güvenlik Kurulu kararlarını değerlendirebilmek için önce anlamak gereklidir. Milli Güvenlik Kurulu'nun kararlarını anlamanın ön şartı ise, bu kararları öneren Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Türkiye Cumhuriyeti tarihi içindeki rolünü kavramaktır.

Osmanlı İmparatorluğu bir aydınlanma çağı yaşamadı. Halife-padişahın temsil ettiği ve savunduğu düzen, dünyadaki gelişmelere ayak uydurulmasını önlüyordu. Kafaca da, teknolojik olarak da geri kalındı. Geri kalmanın bedeli, savaşlardaki yenilgiler ve halkın içinde bulunduğu olağanüstü yoksulluktu. Yoksulluk geriliği, gerilik yoksulluğu besliyordu.

Osmanlı İmparatorluğu'nun çağdışı kalan düzeni, çağdaş bir kapitalizmin gelişmesine de engel oldu. Güçlü bir sermayedar sınıf ortaya çıkmadığı gibi, ülkenin demokratikleşmesi için mücadele edecek bir işçi sınıfı hareketi de gelişmedi.

Tümüyle çöküntüyü önlemek isteyen Osmanlı yöneticileri çağdaş teknolojilerin kullanıldığı Harbiye ve Tıbbiye'yi kurdular. Avrupa aydınlanmasının Türkiye'ye yansımada, teknolojik gelişmeleri izlemek zorunda kalan bu iki okulun ve mezunlarının önemli bir rolü oldu.

Osmanlı İmparatorluğu, imparatorluğu oluşturan cemaatlerin uluslaşma sürecinde gerçekleştirdikleri ayaklanmalar ve yabancı ülkelerin saldırılarıyla parçalandı. Birinci Dünya Savaşı da yenilgiyle sonuçlandığında, tek alternatif, Türk ulusçuluğu temelinde bir hareketin yaratılmasıydı. Ulusal Kurtuluş Savaşı, hem ülkeyi işgal eden emperyalistlere, hem de emperyalistlerle aktif bir işbirliği içindeki halife-padişah yandaşlarına karşı sürdürüldü. Ulusal Kurtuluş Savaşı, bu anlamda, Türkiye'nin gecikmiş aydınlanma mücadelesinde önemli bir aşamaydı. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın örgütlenmesinde ve yönetilmesinde en büyük sorumluluk ve görev, Osmanlı Ordusu'nun vatansever subaylarındı. İsmet İnönü'nün deyişiyle, "herkesin ve hatta halkın bile karşı olduğu" ve çok az insanın başarı şansı gördüğü bir ulusal kurtuluş savaşı verildi. Emperyalistlere ve halife-padişahın yandaşlarına karşı sürdürülen bu Ulusal Kurtuluş Savaşı, başarıya ulaştıktan sonra, Türkiye'nin bütünlüğünün ve bağımsızlığının korunması ve çağdaşlaşması mücadelesine dönüştü. Sermayedar sınıfın ve işçi sınıfının çok zayıf olduğu koşullarda bu görevi Türk Silahlı Kuvvetleri üstlendi. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda oluşan Türk Silahlı Kuvvetleri, temel görev olarak, Türkiye Cumhuriyeti'ni korumayı kabul etti.

Türkiye Cumhuriyeti'ni Türkiye Cumhuriyeti yapan nitelikler nelerdi?

Birinci nitelik, laikliktir. Ulusal Kurtuluş Savaşı aynı zamanda Halife-padişaha ve onun yandaşlarına karşı da sürdürülmüştü. Vatana ihanet eden Padişahlığın kaldırılmasından bir süre sonra, halifelik de kaldırıldı. Halifelik bir halk hareketiyle kaldırılmadı. Çanakkale Savaşının ve Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın muzaffer komutanı Mustafa Kemal, halkın önemli kesimlerinin ve hatta Silahlı Kuvvetler içindeki bazı kesimlerin hoşnutsuzluğuna rağmen, halifeliği kaldırdı.

Bu tavır, anti-demokratik bir hareket midir?

Hayır, tümüyle demokratiktir. Halifelik anlayışı ile demokrasinin bağdaşması mümkün değildir. Bugün Türkiye'de eksik-gedik de olsa bir demokrasi varsa ve demokratikleşme

doğrultusunda bir mücadele verilebiliyorsa, İran'dan ve Suudi Arabistan'dan farklıysak, bunu, halifeliği kaldıran Mustafa Kemal'e ve çevresindeki az sayıdaki insana borçluyuz.

Keşke Türkiye'de işçi sınıfı hareketi bu dönemde gelişmiş olsaydı da, çağdışı halifelik düzenine karşı ve demokrasi için güçlü bir halk hareketi örgütlenebilseydi ve halifelik öyle kaldırılırdı. Olmadı. İşçi sınıfı son derece zayıftı.

Mustafa Kemal'in önderliğindeki az sayıda insan, halkı yüzyıllardır sömüren tarikatları, tekkeleri, zaviyeleri yasakladı, Osmanlı'dan devralınan ümmetin uluslaşmasını ve halkın aydınlanmasını sağlamak amacıyla çok önemli reformlar başlattı.

Bu tavır da anti-demokratik bir hareket miydi? Tarikatların bu şekilde yasaklanması, tekkelerin kapatılması demokrasiye karşı bir tavır mıydı?

Hayır, tümüyle demokratikti. Tarikatlar demokratik sivil toplum örgütleri değil, demokrasinin gelişmesinin önündeki en büyük engellerdi. Tekkeler ve zaviyeler kapatılmadan ve tarikat örgütlenmesi, günün koşullarında mümkün olan ölçüde parçalanmadan, Türkiye Cumhuriyeti'nin gerçekte kurulması ve bu ülkede demokratikleşme doğrultusunda adımlar atılması mümkün değildi.

Bu süreci sezen şeyhler çeşitli ayaklanmalar örgütlediler. Hilafeti kurtarmak niyetiyle Ulusal Kurtuluş Savaşı'na destek verenler, Türkiye Cumhuriyeti'nin aydınlanmacı temel çizgisini gördüklerinde, Cumhuriyet'e karşı ayaklandılar. Ayaklananlar, karşılarında öncelikle Türk Silahlı Kuvvetleri'ni buldu. Türk Silahlı Kuvvetleri, büyük itibarı ve kendi iç disiplini sayesinde, hilafeti geri getirmek isteyenlerin çocuklarının da içinde yer aldığı güçleriyle, Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkmayı amaçlayan girişimleri engelledi.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da aşiret ve ağalık düzeni yaygındı. Bu aşiretlerin bir bölümü, özellikle İngilizlerin desteklediği ayaklanmalar gerçekleştirdi. Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünü koruma göreviyle, bu ayaklanmaları ezdi. Bu aşiretlerin yapısı da çağdışıydı, demokratik değildi; bu yapının da parçalanması gerekiyordu. Aşiret ve tarikat ilişkileri, Türkiye Cumhuriyeti devletinin varlığını tehdit ediyordu.

Ancak bu dönemde işçi sınıfı zayıftı. Halifeliği ve ümmet ilişkilerini yeniden kurmak veya aşiretler-ağalık-şeyhlik ilişkileri içinde devam etmek isteyenlerin Türkiye Cumhuriyeti açısından yarattığı tehdit karşısında Türk Silahlı Kuvvetleri'nin takındığı tavrı güçlendirecek ve hızlı ve güçlü bir demokratikleşme sürecine dönüştürecek bir işçi sınıfı hareketi yoktu. Mustafa Kemal Atatürk'ün sivil ve askeri önderliğinde başarılabilen, demokrasinin gelişmesinin önkoşulu olan laikliğin yerleştirilmesi ve ülke bütünlüğünün ve bağımsızlığının sağlanmasıydı. Günün kısıtlı imkanları, halkın geniş kesimlerinin yeni bir anlayışla eğitilmesine ve yüzyılların kalıntılarının temizlenmesine olanak vermiyordu. Ülke içindeki başka güçler de, çağdışılığın ana dayanağı toprak ağalığı ve aşiret düzeninin kökten değiştirilmesini sağlayacak radikal bir toprak reformunu önlüyordu.

Bugün bizim içinde son derece önemli bir mevzi olan "Atatürk devrimleri" bu koşullarda gerçekleştirildi. Bunların herbiri, Türkiye Cumhuriyeti'ni Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayıran temel özelliklerdi. Bunlar "tepeden inme" veya "anti-demokratik" olarak değerlendirmek yanlıştır. Asıl anti-demokratik olan, Atatürk'ün bu önemli reformlarının parçalamaya çalıştığı yapılarıydı. Günün koşullarında bu yapıları parçalamanın başka yolu da yoktu.

Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'ni yaratma mücadelesinde uzun süre Türk Silahlı Kuvvetleri'ne dayandı. Türk Silahlı Kuvvetleri de, Türkiye Cumhuriyeti'ni Türkiye Cumhuriyeti yapan niteliklere karşı yönelen ayaklanma girişimlerine karşı güçlü savunma mekanizmaları geliştirdi.

İkinci Dünya Savaşı'nın sona erdiği dönemde, Stalin'in Türkiye'den toprak talebi oldu. Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığına yönelik irticai hareketlere ve ayrılıkçı ayaklanmalara ek olarak, Sovyetler Birliği de önemli bir tehdit oluşturdu. Dünyada başlayan Soğuk Savaş ve Türkiye'de gelişen kapitalizmle birlikte, bu tehdit daha da öne çıkarıldı. Parlamenter demokrasiye geçişle birlikte, irticai faaliyetler üzerindeki denetim gevşedi. Ayrılıkçı ayaklanmalar ise yaşanmadı.

1950'li, 1960'lı ve 1970'li yıllarda Türkiye Cumhuriyeti devletinin en büyük düşmanı olarak komünizm görülüyordu. Dünya, dönem dönem yumuşamalar yaşasa bile, ağırlıklı Soğuk Savaş koşullarına göre biçimleniyordu. Ön planda olan anti-komünist mücadelede dünyada ve Türkiye'de en geniş birliktelikler kurulurken, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerini tehlikeye sokabilecek ittifaklara da giriliyordu. Özellikle A.B.D.'nin Sovyetler Birliği'ni "yeşil kuşak"la çevirme stratejisi ve bazı politikacıların halkın dini duygularından siyasal amaçla yararlanma çabaları, laiklik ve demokrasi karşıtı hareketlerin güçlenmesine yol açtı.

1990'lı yıllarda dünya yeniden kurulmaya başladı. Türkiye de sürekli değişen bu yeni dünyaya uyum sağlama çabalarına girdi.

Özellikle son 50 yıllık dönemde sermayenin uluslararasılaşmasında çok önemi adımlar atıldı. Dünyaya çokuluslu ve hatta ulusötesi şirketler hakim oldu. Ulusötesi şirketler, karşılarında güçlü devletler değil, daha kolay başedebilecekleri küçük ve zayıf devletler tercih etmeye başladı. Ulusötesi sermayenin bu stratejisi ile, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğü ve bağımsızlığı daha net bir biçimde çelişmeye başladı.

Sovyet sisteminin çöküşüyle birlikte, Orta Doğu'da 1919 yılının Sevr Antlaşması'nın uygulanması yeniden gündeme geldi. Bazı ülkeler bu doğrultuda aktif bir politika izlemeye başladılar. Türkiye'yi Körfez Savaşı'na sokma girişimi, bu politikanın bir parçasıydı. Hatırlanacağı gibi, Türkiye'deki bazı politikacıların bu girişimlerine halkımızın büyük bölümü de, TÜRK-İŞ de, Türk Silahlı Kuvvetleri de karşı çıkmıştı.

12 Eylül sonrasında uygulanan politikalara ve 1990'lı yıllarda Sovyet sisteminin çöküşünün maddi ve manevi etkilerine bağlı olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünü ve bağımsızlığını tehdit eden bir komünist hareket kalmadı. Ancak, PKK'nın faaliyetleri, Suriye, İran ve bazı Batılı ülkeler tarafından da desteklenerek, yoğunlaştırıldı. Özellikle 1990-1995 döneminde Türkiye Cumhuriyeti devletine yönelik en büyük tehdit, PKK'dan geldi.

PKK'ya karşı mücadelenin yoğun olduğu dönemlerde, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerini değiştirmeye çalışan irticai hareketlerin üzerine gidilmedi; hatta, PKK'ya karşı kamuoyu oluşturmada bunlardan yararlanılmaya çalışıldı.

Ancak bu arada irticai faaliyetler hızla yaygınlaştı, kiteselleşti ve örgütlendi. Bu nitelikteki yasadışı örgütlenmeler ekonomik alanda da önemli bir güce erişti. Bir dönem komünizme karşı mücadelede, daha sonra da PKK'ya karşı mücadelede kullanılan bazı örgütlenmeler, giderek palazlandı ve bağımsızlaşma eğilimine girdi. Suudi Arabistan'ın para desteğine, İran'ın aktif desteği eklendi. Uzun yıllar silahlı eylemlerden uzak kalan irticai örgütlerin bir bölümü, silahlanmaya ve silahlı eyleme başladı. Bu örgütlerin bazıları PKK ile işbirliğine girdi.

Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik ve laik niteliğini ortadan kaldırarak, diğer bir deyişle, Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkarak Türkiye topraklarında İran, Suudi Arabistan veya Afganistan benzeri bir devlet kurma çabalarının önünde günümüzde önemli engeller vardır.

Birinci engel, 74 yıllık Cumhuriyet'in kazanımlarının bilincinde olan geniş kitlelerdir. Halkımızın büyük çoğunluğu, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerinin ortadan kaldırılmasına kesinlikle karşıdır. Laik cumhuriyeti kuran, Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğindeki Türk Silahlı Kuvvetleri'dir. Laik cumhuriyete bugün sahip çıkan, öncelikle halkımızın büyük çoğunluğudur.

Halkımız içinde özellikle işçi sınıfımız ve sendikalarımız böyle girişimler karşısında Türkiye'yi Türkiye yapan niteliklere, demokratik ve laik sosyal hukuk devletine sahip çıkmaktadır ve çıkacaktır. Laiklik, demokrasinin ve sendikacılık hareketinin varolmasının önşartıdır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında belirleyici rol oynayan ve laiklik karşıtlarının bir türlü etkili bir biçimde sızmayı başaramadıkları Türk Silahlı Kuvvetleri de Türkiye açısından günümüzde en büyük tehdidi oluşturan irticai faaliyetler karşısında Türkiye Cumhuriyeti'ni koruma kararlılığı içindedir.

1920'li ve 1930'lu yıllarda "Atatürk devrimleri"ni uygulayabilecek tek güç, Mustafa Kemal'in önderliğindeki Türk Silahlı Kuvvetleriydi. Bu dönemin bu önemli reformları, Türkiye'de demokrasinin temellerini inşa etti. Bugün bu temeller tehdit altındadır, Türkiye Cumhuriyeti tehdit altındadır.

İçinde bulunduğumuz ulusal ve uluslararası koşullar, 1930'lardan da, 1960 yılından, 1971 yılından ve 1980 yılından da farklıdır.

Halkımızın ve özellikle işçi sınıfımızın, Türkiye Cumhuriyeti'ne, yani ülkemizdeki demokratik ve laik sosyal hukuk devletinin bütünlüğüne ve bağımsızlığına yönelik bu büyük tehdit karşısında gereken duyarlılığı göstermesi gereklidir, zorunludur.

1920'li ve 1930'lu yıllarda Türk Silahlı Kuvvetleri'nin gücüyle uygulanan ve günümüzde demokrasinin temellerini oluşturan "Atatürk devrimlerine" sahip çıkılması görevi, öncelikle bu reformlardan yararlanan halkımızın ve özellikle işçi sınıfımızın görevidir.

Halkımız yükselen tehdit karşısında tepkisini göstermeye başlamıştır. TÜRK-İŞ'in 21 Aralık 1996 günü İstanbul'da düzenlediği "Türkiye'ye Sahip Çık" toplantısı ve 5 Ocak 1997 günü Ankara'da düzenlediği "Türkiye'ye Sahip Çık, Demokratikleşme İçin Mücadele Et" yürüyüşü ve mitingi, bu sorumluluk anlayışının bir sonucudur.

Türkiye'ye demokrasi içinde sahip çıkılmalıdır. Günümüzde Türkiye'ye ancak demokrasi içinde sahip çıkılabilir. Laiklik ancak demokrasiyle savunulabilir. Demokrasiyi ortadan kaldırmaya yönelik herhangi bir girişim, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine düşman olan güçlerin konumunu güçlendirecektir. Buna göre, siyasal partilerimizin ve demokratik kitle örgütlerinin cumhuriyetin kazanımlarının korunması için üzerlerine düşeni yapması gerekmektedir.

Milli Güvenlik Kurulu'nun 28 Şubat 1997 günkü toplantısında oybirliğiyle kabul edilen kararlar bu genel çerçevede değerlendirilmelidir.